

ART AND REFLECTION

Ranga IX Art Museum Foundation

ORGANIZED BY HERS GROUP

Rama IX Art Museum Foundation

ART AND REFLECTION

Participant Artists :

Dounghathai Pongprasit

Toeingam Srisubut

Piyanut Poschanapun

Porntip Chaipimansri

Watcharaporn Srisuk

Sirirawan Lungtara

On-anong Krinsiri

Rama IX Art Museum Foundation

The National Art Museum, Bangkok

13 - 28 Febuary 1997 9.00-16.30

Content สารบัญ

บทแนะนำโดย สมพร รอดบุญ	5
โครงการศิลปะสะท้อนเสียงเธอ	11
Works in Exhibition	14
บทความโดย แจนนิช วงศ์สุรวัฒน์	22
Biography	27

Rama IX Art Museum Foundation

บทแนะนำโดย สมพร รอดบุญ

ศิลปกรรมของศิลปินหญิง กลุ่ม “เธอ”

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ศิลปินหญิงมีบทบาทสำคัญใน การแต่งเติมสีสัน ชีวิตชีวาและรสชาติให้กับวงการศิลปะร่วมสมัยของไทยเป็นอย่างมาก การจัดนิทรรศการศิลปะของศิลปินหญิงนั้นมีจำนวนเพิ่มขึ้นมากกว่าที่เคยเป็นอยู่ในอดีต ความสามารถของศิลปินหญิงได้ปรากฏให้เป็นที่ประจักษ์มาหลายทศวรรษ จะเห็นได้จาก ผลงานสร้างสรรค์ของศิลปินในยุคแรก ๆ เช่นมี เขียว ยิบอินซอย ศิลปินหญิงท่านแรกในประวัติศาสตร์ศิลปะสมัยใหม่ของไทย ได้รับการยกย่องให้เป็นศิลปินชั้นเยี่ยมจากงานแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ศิลปินอาวุโสได้แก่ลาววัลย์ ดาวาย ศิลปินหญิงท่านแรกอีกผู้หนึ่งซึ่งเป็นผู้บุกเบิกการเขียนภาพสะท้อนสังคมและการเขียนภาพเหมือนบุคคลนอกจากนี้ยังมีเลาวภา วิเชียรเขต ประติมากรที่มีผลงานในรูปแบบสมัยใหม่ผสมผสานกับรูปทรงที่มีลีลางดงาม นุ่มนวลแบบไทย ศิลปินทั้งสองท่านนี้ยังคงสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณค่าอย่างต่อเนื่อง

ศิลปินหญิงรุ่นถัดมาในปัจจุบันนี้ มีผลงานศิลปะไม่ซ้ำแบบศิลปินอาวุโสที่ได้กล่าวมาแล้ว อาทิเช่น กัญญา เจริญกุลกุล, เสริมสุข เขียวสุทร สร้างสรรค์ผลงานในแนวมานุษยธรรม, ศีรวิธร เจนหัตถกาภิจ ศิลปินหญิงคนเดียวในสังกัดของกลุ่มเวทีผลิตผลงานแนวสื่อประสมภาพพิมพ์และจิตรกรรมหลากหลายเทคนิค, อารยา ราษฎร์จำเริญสุข และพิณรี สันติพิทักษ์ เน้นสร้างสรรค์งานแนวอินสตอลเลชั่น สะท้อนความคิดและเรื่องราวเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตและปัญหาของสตรี นอกจากนี้ยังมีสมบุรณ์ พวงดอกไม้ ซึ่งเขียนภาพสะท้อนชีวิตและสังคมรวมทั้งศิลปินหญิงอีกหลาย ๆ ท่านล้วนมีผลงานศิลปะที่น่าประทับใจ

ถึงแม้ว่าศิลปินหญิงในประเทศไทยจะมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนของศิลปินชายก็ตาม แต่คุณภาพของงานนั้นมิได้จะด้อยไปตามจำนวน ในทางตรงกันข้ามศิลปินหญิงเหล่านั้น นอกจากจะใช้งานศิลปะเป็นสื่อในการแสดงออกซึ่งพบปัญหาทัศนคติ อารมณ์ความรู้สึกจินตนาการ และสำนึกในความรับผิดชอบที่มีต่อสังคมแล้ว ยังพิสูจน์ให้เห็นถึงความสามารถความเจนจัดทางด้านทักษะในการสร้างสรรค์รูปแบบ การเสนอเนื้อหาสาระที่มีสุนทรีย์และคุณค่าต่อความคิด จิตใจ

ศิลปินหญิงกลุ่ม “เธอ” เป็นศิลปินรุ่นเยาว์ที่เมื่อกำลังนำผลงานศิลปะมาจัดแสดงร่วมกันเป็นครั้งแรก ความตื่นเต้นของนิทรรศการอยู่ที่ความหลากหลายของรูปแบบ แนวคิดเทคนิควิธีการและการนำเสนอผลงาน

อรอนงค์ กลิ่นศิริ นำประเด็นสำคัญเกี่ยวกับสิทธิสตรี ปัญหาบ้านคั่นอันเนื่องมาจากกรอบของวัฒนธรรมดั้งเดิม วิถีการดำเนินชีวิต โสเภณี ตลอดจนการตกย่ำทางลบแก่สตรีและเด็กที่ถูกล่วงละเมิด มาเป็นสาระสำคัญในการแสดงออก ออรอนงค์ใช้วัสดุที่อยู่ใกล้ตัว เช่น ถังน้ำ ฟองน้ำ ผ้าสีต่าง ๆ ทั้งที่เป็นผ้าย้อมสีและผ้าที่มีสีอยู่แล้วในตัวของมันเอง มาเย็บต่อกันเป็นรูปทรงโดยยึดหยุ่นไว้อย่างใน แล้วนำมาประกอบเข้าด้วยกันดูเสมือนกองผ้าที่ถูกจัดวางพับซ้อนกันในลักษณะ 3 มิติ วางอยู่บนพื้นหรือ

พับไว้ในตู้ วางบนเตียงนอน หรือเก้าอี้วนวนอันเป็นสัญลักษณ์แห่งการรองรับ กองผ้าเหล่านั้นให้ผลกระทบทางด้านจิตวิทยาสูง เพราะทำให้ผู้ดูสัมผัสได้ถึงความคิดค้น ความเจ็บปวด และความไม่มีอิสระ

ศิริลาวันย์ หลังธารา ใช้ผลงานแนวอินสตอลเลชั่น เสนอความคิดเกี่ยวกับสตรีที่ประสบความสำเร็จในชีวิตและสังคม ทั้งนี้เพื่อแสดงให้เห็นว่าสตรีในอดีตนั้นส่วนใหญ่จะมีสถานภาพเป็นเพียงแม่บ้าน ต้องมีภาระกิจในการดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในครอบครัวเป็นหลัก ความจริงแล้วบทบาทของสตรีมิใช่จะมีเพียงบ้านและครอบครัวเท่านั้น แต่สตรียังมีสังคม มีประเทศชาติ และโลกอันกว้างใหญ่ที่รอการพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิม งานอินสตอลเลชั่นของศิริลาวันย์เป็นแนวสื่อประสม วัสดุที่ใช้ประกอบด้วยราวเหล็กตากผ้า ซึ่งมีชื่อของสตรีผู้ประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับของสังคมในแขนงต่าง ๆ แขนงอยู่ ผู้ชมผลงานต้องเดินเข้าไปสัมผัสกับความคิดของศิลปินในงานและใช้เวลาอ่านข้อมูลต่าง ๆ บนผืนผ้าด้วย

ศิลปินหญิงกลุ่ม “เธอ” ผู้เดียวที่หวนกลับมาให้ความสำคัญกับรูปแบบของศิลปะไทย ประเพณี คือ วัชรพร ศิริสุข ใช้รูปแบบศิลปะไทยประยุกต์ ในงานจิตรกรรมแนวสื่อประสมแสดงเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก ความผูกพันของผู้เป็น “มารดา” วัชรพรนำรูปทรงของตัวนางและลวดลายจากจิตรกรรมไทยประเพณีมาประยุกต์และผสมผสานกับกระดาษหนังสือพิมพ์ที่ถูกนำมาปั่นและย้อมสีฝุ่น เพื่อสร้างมิติของพื้นผิวประกอบกับการใช้เส้นลักษณะอ่อนไหวให้ความรู้สึกเป็นไทย ศิลปินใช้เทคนิคชุดขีดให้เป็นเส้นปรากฏเป็นรูปทรงและร่องรอยบนผิวของภาพในรูปแบบกึ่งนามธรรมได้อัฒาน่าสนใจ สี่ที่ใช้โดยส่วนรวมเป็นสีโทนร้อนช่วยเน้นให้บรรยากาศภายในภาพเต็มไปด้วยความอบอุ่น

ส่วนเตยงาม ศิริสุภิตี ให้ความสนใจในพฤติกรรมของคนในสังคมที่มีชีวิตภาระหน้าที่และมีความคิด ซึ่งต้องไหลไปตามกระแสและระบบของสังคม ยังผลให้คน

มีชีวิตแบบต่างคนต่างอยู่ ขาดความสัมพันธ์และปราศจากการสื่อสารอย่างใกล้ชิด
เตงงามใช้รูปแบบประติมากรรมแนวสื่อผสมสะท้อนความคิดดังกล่าว ด้วยการใช้เรซิน
หล่อเป็นรูปทรงของปลา ซึ่งโดยธรรมชาตินั้นปลาจะเป็นสิ่งที่มีชีวิตเคลื่อนไหวอยู่
ตลอดเวลา แต่ปลาของเตงงามกลับถูกแปรสภาพให้หยุดนิ่ง ไร้ชีวิต ศิลปินนำวัสดุที่ไม่มี
ประโยชน์ทางการใช้สอยอีกต่อไปแล้ว เช่นฟิมพ์ติดแก้ว ๆ มาเป็นส่วนประกอบส่วนหนึ่งของ
ปลา วัสดุที่เราคุ้นเคยถูกแปรสภาพให้เป็นอีกสิ่งหนึ่งซึ่งมีความหมายเปลี่ยนไปจาก
ความหมายเดิม ผลงานของเตงงามได้ตั้งคำถามให้ผู้ดูต้องนำไปขบคิด

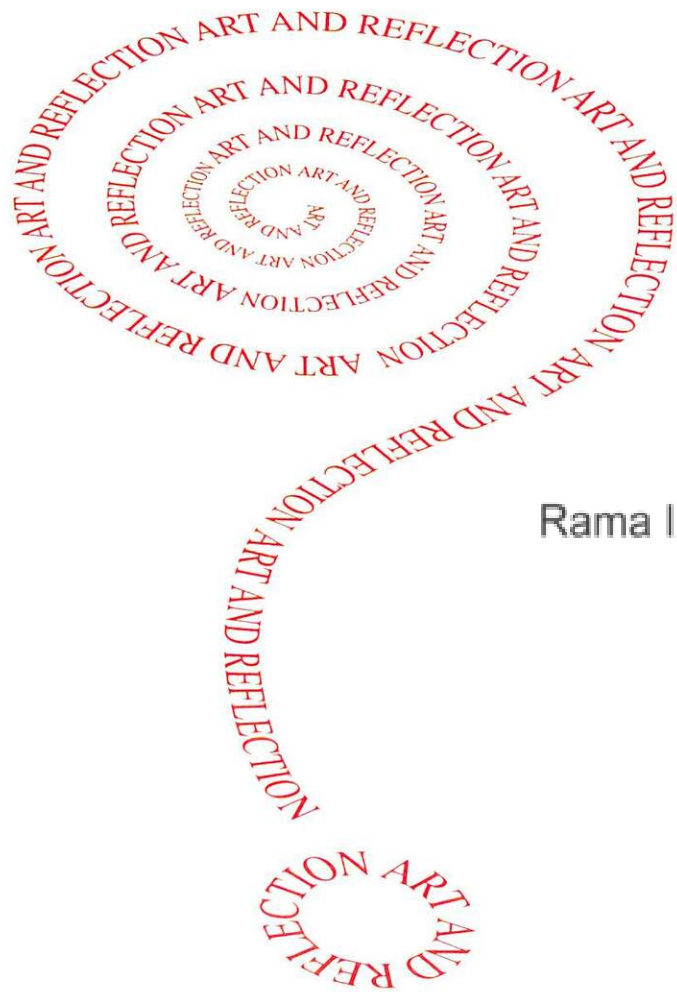
ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติคือ ความบังเอิญและเป็นที่มาของความคิดให้
กับดวงหทัย พงศ์ประสิทธิ์ ศิลปินผู้นี้สร้างสรรค์ผลงานแนวอินสตอลเลชันแสดงความคิด
ในเชิงเปรียบเทียบระหว่างชีวิตมนุษย์กับคลื่นในท้องทะเลที่มีจังหวะ ลีลา การเคลื่อนไหว
ใกล้เคียงกัน บางครั้งก็สงบราบเรียบ แต่ในบางขณะก็ปั่นป่วนรุนแรง ดวงหทัย
ใช้ผ้าซึ่งมีความบางเบาห้อยทิ้งตัวจากเพดานลงสู่พื้นที่เชื่อมโยงกับรูปทรงคล้ายคลื่น
วางเป็นจังหวะต่อเนื่องกัน ศิลปินใช้แสงไฟส่องตรงไปที่ผ้าคล้ายแสงอาทิตย์สาดกระทบ
บนผิวน้ำ แสงไฟและสีของผ้าทำปฏิกิริยาซึ่งกันและกัน เป็นผลงานที่มีความละเอียดอ่อน

ปิยะนุช โกชนพันธ์ เป็นอีกผู้หนึ่งซึ่งมองเห็นความงามในธรรมชาติอย่าง
ลึกซึ้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความงามอันเกิดจากสภาวะการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล
ต่าง ๆ ปิยะนุชถ่ายทอดความประทับใจ จินตนาการ และอารมณ์ความรู้สึก เป็น
ภาพลักษณะในผลงานภาพพิมพ์ในรูปแบบกึ่งนามธรรม ผลงานสร้างสรรค์ของปิยะนุช
เป็นเสมือนการบันทึกภาพแห่งความประทับใจในฤดูกาล ซึ่งมีความงามและมีความ
พิเศษเฉพาะในตัวของมัน การใช้สี สัน การจัดวางจังหวะของเส้น รูปทรงและน้ำหนัก
มีส่วนสำคัญที่โน้มน้าวให้ผู้ชมสัมผัสกับธรรมชาติ มีอารมณ์ตอบรับและจินตนาการ
ต่อไปได้อีก

ด้วยจิตวิญญาณซึ่งเป็นไทย พรทิพย์ ไชยพิมานศรี ศิลปินคนสุดท้ายของ
กลุ่ม “เธอ” สร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์แกะไม้ โดยการเสนอสัญลักษณ์แสดงชีวิต
และสัจธรรมของสรรพสิ่ง อันมีรากฐานที่มาจากความเชื่อของศิลปินที่สัมพันธ์กับ
วัฒนธรรมไทย เรื่องราวเนื้อหาในงานของพรทิพย์ส่วนหนึ่งนั้นมาจากวัฒนธรรมพื้นบ้าน
เช่น เพลงกล่อมเด็ก นิทานเด็กไทย และวัฒนธรรมย่อยอื่น ๆ ผลงานภาพพิมพ์
บางชิ้นนั้นเป็นงานที่พิมพ์ลงบนผ้าบาง ๆ แทนกระดาษ ในบางครั้งกรอบของงาน
จะทำด้วยผ้าใยธรรมชาติ ส่วนผลงานชุดล่าสุดเป็นภาพพิมพ์แกะไม้ขนาดเล็กสีขาว-ดำ
ซึ่งพรทิพย์ใช้เทคนิคผสม เช่น การใช้แม่พิมพ์ที่มีวัสดุมาปิดบนผิวน้ำเมื่อผ่านขั้นตอน
ของขบวนการพิมพ์เสร็จแล้ว ก็จะใช้สีแต่งแต้มเพื่อเพิ่มสีสันให้งานมีความงาม มีชีวิต
ชีวา และมีรสชาติ แตกต่างไปจากภาพพิมพ์แกะไม้ธรรมดาทั่วไป

เป็นที่น่าสังเกตว่าศิลปินหญิงรุ่นเยาว์ทั้ง 7 ได้ใช้ผลงานศิลปะเป็นสื่อสะท้อนให้
เห็นมุมมองของ “เธอ” เหล่านั้นซึ่งมีต่อธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรมและประสบการณ์ใน
ชีวิตส่วนตนในลักษณะและสภาวะการณ์ต่าง ๆ ถึงแม้ว่าผลงานของ “เธอ” จะมีความ
หลากหลายในแนวคิด รูปแบบ เทคนิค และวิธีการก็ตาม แต่การใช้สื่อในการแสดงออก
ล้วนแสดงให้เห็นถึงความใส่ใจ จิตวิญญาณ รวมทั้งสิ่งที่ผูกพันกับชีวิตและความเป็น
“ผู้หญิง” แทบทั้งสิ้น.

สมพร รอดบุญ
มหาวิทยาลัยศิลปากร
7 กุมภาพันธ์ 2540

Rama IX Art Museum Foundation

โครงการศิลปะ สะท้อนเสียงเธอ

หลักการและเหตุผล

โครงการ ศิลปะสะท้อนเสียงเธอนี้มีพื้นฐานมาจากแนวความคิดที่ต้องการสร้างความแปลกใหม่ในการทำงานศิลปะของแต่ละคน และสร้างมิติใหม่ในการนำเสนอแนวทางการทำงานศิลปะให้กับวงการศิลปะ ทั้งยังแสดงถึงความสามัคคีในหมู่คณะอีกด้วย โดยมีจุดประสงค์ที่ต้องการจะสื่อสารกับผู้คนในสังคม โดยให้ประชาชนทั่วไปได้มีส่วนร่วมในการทำงานศิลปะ ในแนวทางที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน และสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ในสังคมเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างศิลปินกับผู้ชมงานศิลปะ

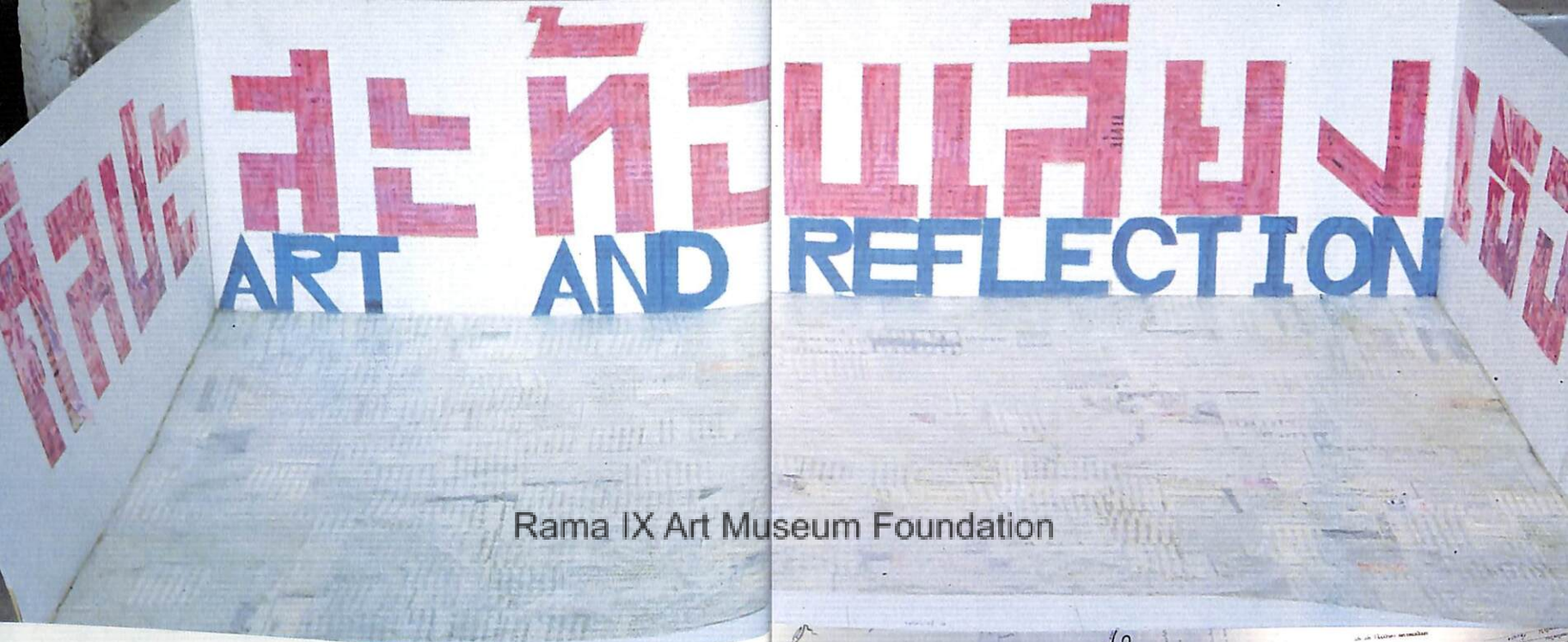
ทางกลุ่มเลือกใช้แผ่นติดประกาศแบบสอบถามและโทรสาร (FAX) เป็นสื่อในการทำงาน ที่จะเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มศิลปินกับประชาชน ด้วยวิธีการที่ศิลปินตั้งคำถามที่น่าสนใจหรือเกี่ยวข้องกับความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ลงบนสื่อที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้น สามารถกระตุ้นให้คนเกิดความรู้สึกลอยากตอบสนองต่อสิ่งที่เขาได้อ่านโดยแสดงความคิดเห็นลงบนพื้นที่ว่าง (SPACE) ของแผ่นติดประกาศ ตอบคำถามโดยมีตัวเลือกให้ในแบบสอบถามและตอบคำถามกลับโดยทางโทรสาร ซึ่งเนื้อหา

ของคำถามและสื่อก็แล้วแต่ตัวของศิลปินที่จะเป็นผู้สร้าง เท่ากันเป็นปฏิริยาแบบ INTERECTIVE แบบหนึ่งในการที่ศิลปินเสนอและประชาชนเป็นผู้ตอบสนอง ดังนั้นศิลปะเริ่มเกิดขึ้นอย่างไม่มีขอบเขตทางความคิดใด ๆ มาขวางกั้น ถือได้ว่าเป็นขบวนการอย่างหนึ่งที่ศิลปินได้สร้างสรรค์งานศิลปะแล้ว

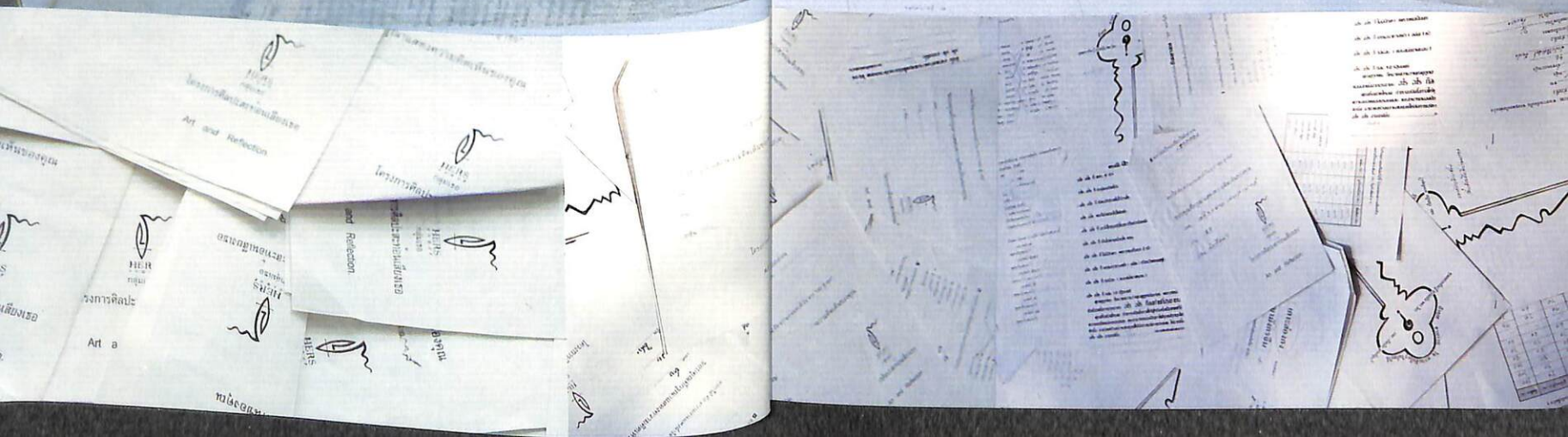
แผ่นติดประกาศจะถูกติดได้ตามชุมชนต่าง ๆ ในโรงเรียน มหาวิทยาลัย ร้านค้า สำนักงานและอื่น ๆ โดยมีได้เน้นบุคคลเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง ในบางที่ก็จะเป็นการวางแบบสอบถามหรือการส่งโทรสาร ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ตลอดจนสถานที่นั้น ๆ (แล้วแต่ศิลปิน)

เมื่อครบ 1 เดือน จะมีการเก็บงานชุดเก่าแล้วนำชุดใหม่ไปติดแทน ทั้งหมด 12 ครั้ง เป็นระยะเวลา 1 ปี จากนั้นจึงรวบรวมแผ่นติดประกาศ แบบสอบถามและแผ่นตอบรับจากโทรสารทั้งหมดมาประกอบกันขึ้นเป็นงานในแนวคิดตั้ง (INSTALLATION) ณ หอศิลป์แห่งชาติ ถนนเจ้าฟ้า ซึ่งรวมกับนิทรรศการแสดงผลงานรวมของกลุ่มด้วย

ในการทำงานนี้ เป็นเสมือนกับการที่ศิลปินได้รวบรวมเอาเสียงสะท้อนจากกาลเวลาที่สื่อถูกเก็บไว้ด้วยภาษาและถ้อยคำจากความเป็นธรรมชาติของผู้ตอบสนองต่อสิ่งที่ศิลปินนำเสนอ โดยไม่มีขอบเขตทางความคิดมาปิดกั้นเป็นการพบกันระหว่างศิลปินกับผู้ชมที่สามารถรับรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้โดยมีถ้อยคำและกาลเวลาเป็นสื่อในการนำเสนอ

Rama IX Art Museum Foundation

Works in Exhibition

Rama IX Art Museum Foundation

ดวงหทัย พงศ์ประสิทธิ์

"IMAGINE IN LIGHT"

๓๐๐ X ๔๐๐ X ๓๐๐ ซม.

ผ้าบาติก, เหล็ก, แสง

ข้าพเจ้านำเรื่องราวที่ประทับใจในปรากฏการณ์ทางธรรมชาติเช่น การสั่นของรั้วมีฉากดวงอาทิตย์สลับสีในท้องทะเล ข้าพเจ้าเปรียบเทียบคลื่นในท้องทะเลเป็นเสมือนคลื่นของชีวิตมนุษย์ที่มีชีวิต และลมหายใจเข้าออกเป็นจังหวะ และในแต่ละชีวิตมักจะเดินทางตามแสงสว่างทางของตนเอง สิ่งเหล่านี้ ข้าพเจ้านำมาเป็นจุดบันดาลใจในการสร้างสรรค์ โดยให้เข้ากับจังหวะของแสงสีที่เกิดจากสีเส้นของรูปทรง และสีที่เกิดจากหลอดไฟฟ้า

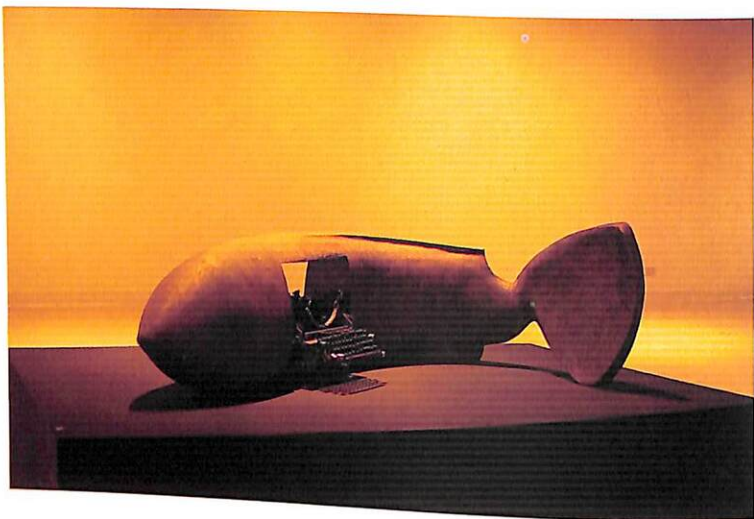
Doughathai Pongpasit

"IMAGINE IN LIGHT"

300 X 400 X 300 cm.

Batic, Steel, Light

I compare human life to the wave of the sea that has its own life and rhythm. My inspiration stems from this natural phenomenon and I express it through the use of artificial light reflecting on the surface of pieces of cloth.

เตยงาม ศรีสุบัติ

'Such A Fish'

๕๐ x ๕๐ x ๑๒๐ ซม.

เทคนิคผสม

ความรู้สึกข้างในเต็มไปด้วยอาการเคลื่อนไหว ทุกอิริยาบถ
บรรจงเกินเนื้อหาสาระ ที่ได้จากประสบการณ์ส่วนตัวและสิ่ง
แวดล้อมรอบข้าง เพื่อถ่ายทอดให้ถึงผู้รับ

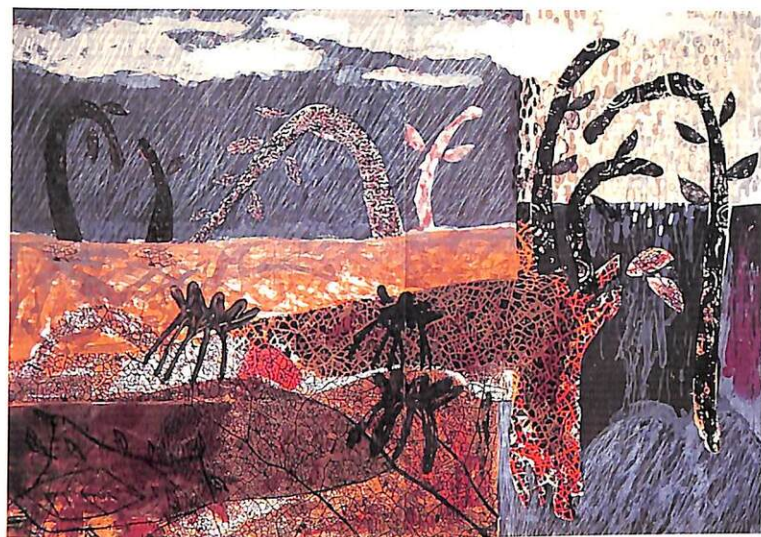
Teeingam Srisubut

'Such A Fish'

40 x 40 x 120 cm.

Mixed-media

There is something moving in my mind. Every movement
I make, the collective experiences and surrounding,
enable me to express them in order to communicate...

ปิยะนุช โพชนพูน

'บันทึกของฤดูกาล'

๕๙ x ๘๙ ซม.

แม่พิมพ์หิน

ข้าพเจ้าต้องการถ่ายทอดความผูกพันและความประทับใจใน
สภาพของการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาลตามธรรมชาติ ซึ่งมี
ความงามเฉพาะของแต่ละฤดู และลักษณะพิเศษในมิติของ
ความงาม ในการเปลี่ยนแปลงจึงถ่ายทอดความรู้สึกนี้ เป็นการ
บันทึกอารมณ์เงินต้นการ ที่มีต่อมิติของการเปลี่ยนแปลงตาม
ธรรมชาตินั้น

Piyanut Poschanapun

'Season Record'

59 x 89 cm

Lithograph

I would like to express the attachment and impression
on the changing seasons which have their own beauty
and the extra-ordinary character in another dimension
of the changing beauties. My expression of these
feelings is just an emotional record and also the
imagination for the dimension of natural change.